

ZAM Zdravotnictví a medicína

MĚSÍČNÍK PRO ODBORNÍKY VE ZDRAVOTNICTVÍ

5
2024

**Odborná konference
Dialog se konala letos
již po šesté**

str. 21

www.zamcasopis.cz

**Co se děje v oblasti
kouření, je naprostá
revoluce**

str. 2

**Rozhovor s primářkou
Boženou Juraškovou**

str. 10

**Využití dat ke zlepšení
prevence a léčby kardio-
vaskulárních onemocnění**

str. 28

DIALOG 2024

Ve dnech 21.–23. dubna 2024 v Brně proběhlo již šesté pokračování odborné akce, která popáté nese název Dialog. Letos byla hlavním tématem i mottem „Spolupráce bez hranic“.

Generálním garantem odborného programu Dialogu byl Beckman Coulter, odborným garantem prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA, přednosta Ústavu lékařské biochemie a laboratorní diagnostiky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze (dále jen ÚLB LD). Odborné zástupce poskytla Česká společnost klinické biochemie ČLS JEP, Slovenská spoločnosť klinickej biochemie a Aliance pro telemedicínu a digitalizaci zdravotnictví a sociálních služeb. Organizaci celé akce zajistila společnost EEZY Events & Education.

Hlavním tématem a zároveň i mottem letošního Dialogu byla „Spolupráce bez hranic“. Novinkou tu nebyla hranice otevřená mezi Českem a Slovenskem, účastníci (bylo jich letos 160) i přednášející byli jako vždy z obou zemí, ale i z několika dalších. Role moderátorky se výborně zhostila MUDr. Soňa Šuláková.

Lépe než proklínat temnotu

Lékaři bez hranic se pohybují daleko za hranicemi naší komfortní zóny, tam, kde i lékařská péče má jiný rozměr a nároky na ty, kteří ji poskytují. Jejich zástupci na Dialogu promluví o průběhu misí a zážitcích z nich. Anestezioložka MUDr. Eva Kušíková (II. klinika anesteziologie a in-

tenzivní medicíny ve Fakultní nemocnici Banská Bystrica) se už s Lékaři bez hranic zúčastnila šesti misí, zpravidla ve válečných oblastech. Teprve nemocnice ukazuje, co je válka, jaké utrpení přináší – a přednáška slovenské lékařky to bohatě dokumentovala. Vyznění ale rozhodně nebylo jen trpké, pomáhat i za válečných podmínek má velký význam nejen pro lidi žijící ve válkou postižených oblastech, ale přináší obrovskou znalostní a duchovní hodnotu i pro pomáhající.

Úlevným kontrastem těžkému tématu bylo vystoupení římskokatolického kněze Zbigniewa Czendlika, který mluvil na téma Jak žít spolu a nezbáznit se. Připomněl, že občas bereme sebe i to, co se nás dotýká ve vztahu s druhými, příliš vážně, a není žádná katastrofa, pokud se nám něco nepodaří, protože „na půdě bez hnoje nic krásného nevyroste“...

Vzdělávání a podpora mladých biochemiků

Tradičně velký prostor zaujalo téma odborného vzdělávání a podpora mladých klinických biochemiků u nás i na Slovensku.

Heslo „Mládi vpřed!“ zvolila jako název svého příspěvku doc. Ing. Drahomíra

doc. Ing. Drahomíra Springer, Ph.D.

Springer, Ph.D., (ÚLB LD), předsedkyně výboru České společnosti klinické biochemie a vedoucí Katedry klinické biochemie IPVZ. Jádrem jejího sdělení byl stávající program specializačního vzdělávání v klinické biochemii, jeho obsah, průběh, hodnocení a profil absolventů. Docentka Springer se zamýšlela i nad otázkou, jak pro práci v oboru motivovat mladé lidi.

Najít správnou cestu k získávání (a udržení) nadšenců pro tak náročný obor, jakým je klinická biochemie, určitě není jednoduché. Jak ale v následujícím příspěvku poznamenal Aleš Kvasnička, MSc., (LF UP Olomouc), motivování lidí je podle něj vlastně ztráta času, protože ti správní lidé jsou motivováni sami od sebe; stačilo by jen je nedemotivovat a vést je zejména vlastním příkladem. Určitě se to daří v rámci EFLM TG-YS neboli Pracovní skupiny mladých vědců při Evropské federaci klinické chemie a laboratorní medicíny, které Aleš Kvasnička předsedá. Skupina spojuje víc než stovku mladých výzkumníků z celé Evropy, kterým EFLM poskytuje příležitosti pro jejich činnost.

Činnost a plány EFLM bez přídomku, tedy Evropské federace klinické che-

Konferenci Dialog 2024 již podruhé moderovala MUDr. Soňa Šuláková

prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc.

mie a laboratorní medicíny, připomněl prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., dr.h.c., přednosta ÚLBLD. „Aktivity EFLM jsou zaměřeny zejména na vzdělávání, systémy kvality, vědeckou činnost, vytváření mezinárodních doporučení, prezentaci našeho oboru, jako je třeba Lab day, a prosazování naší profese na evropské úrovni. Žádoucí a velmi užitečné jsou pro nás zejména možnosti zapojení odborníků z ČR,“ zdůraznil profesor Zima.

O výchově mladých biochemiků pro zdravotnictví na Slovensku hovořil prof. MUDr. Dušan Dobrota, CSc., který je přednostou Ústavu lékařské biochemie Jesseniovy lékařské fakulty Univerzity Komenského v Martine a Ústavu klinické biochemie Jesseniovy lékařské fakulty téže univerzity. Pregraduální a postgraduální výuku v oblasti klinické biochemie a laboratorní medicíny na Slovensku nyní zabezpečují čtyři lékařské a šest nelékařských fakult, a to s rozdílným stupněm akreditace jednotlivých oborů a specializací.

Automatizace a standardizace procesu

Cílem sdělení Ing. Petra Suchana (Beckman Coulter) nazvaného „Pět let zkušeností s automatizací“ bylo najít odpovědi na základní otázky o faktickém

naplnění toho, zda automatizace splnila očekávání a cíle stanovené laboratoří ve fázi přípravy projektu. Za uplynulých pět let se rodina DxA 5000 neustále rozrůstala, a tak dnes pomáhá řešit současné provozní výzvy již v sedmi laboratořích v Česku a na Slovensku. Hovořil zde především v kontextu role, kterou v této oblasti hrají nástroje určené ke sledování výkonnostních charakteristik a dalších metrik v automatizované laboratoři. Zaměřil se na novou technologii DxA 5000 jako na nástroj automatizace nejen velkých provozů, tak jako tomu bylo v minulosti, ale i těch středně velkých a menších. Petr Suchan přiblížil i svůj pohled na automatizaci v nejbližších letech: „Lze očekávat, že prioritou bude efektivita – poskytování lepší péče při menších nákladech. Optimalizace se rozšíří do pre- a postanalytické části laboratorního procesu, tedy od odběru vzorku až do vydání patientského výsledku. Dále bude v laboratořích stále běžnější využívání klinického software a aplikací umělé inteligence, konkrétně jako pomocník pro řízení toku laboratorních dat, automatizaci zpracování velkoobjemových dat nebo administrativy.“

IT pohled na implementaci automatizovaného řešení DxA5000 v centrální laboratoři přinesla Ing. Silvia Izáková (Klinická biochemia Žilina). Pohled uživatele na proces automatizace la-

MUDr. Hedviga Pivovarníková, EuSpLM

boratoře, a to nejen z přístrojové, ale i procesní stránky, přiblížila Mgr. Jarmila Melegová ze stejného pracoviště.

V příspěvku o vlivu preanalytické fáze, nazvaném Od rutinního testování k laboratorní medicíně zaměřené na pacienta, se MUDr. Hedviga Pivovarníková, EuSpLM (FN s poliklinikou J. A. Reimana Prešov) zaměřila na neefektivnost a někdy i přímo škody, ke kterým dochází při nevhodném využívání laboratorních testů. „Náklady na zdravotní péči se zvyšují, stejně tak využívání laboratorních zdrojů. Ale 20 % až 40 % požadovaných testů je nevhodných. Nesprávné využívání laboratorních zdrojů vede k nežádoucím následkům, jako jsou zvýšené náklady, pracovní přetížení personálu a stres a nepohodlí pacientů. Vůbec nejhorší následky vyplývají ze zbytečných následných testů a léčby a vynechaných nebo opožděných diagnóz, když se testy naopak používají nedostatečně,“ konstatovala přednášející.

Také o preanalytice, ale z odlišného úhlu pohledu, byl příspěvek Mónici Tuty, která je operační manažerkou S4DX

Mónica Tuta

v Mnichově. Monica Tuta mluvila o zlepšení preanalytických procesů a standardů kvality s integrací S4DX-Remisol Advance. Systém S4DX nově definuje preanalytickou fázi laboratorní diagnostiky digitalizací celého procesu od

odběru vzorků až po příjem v laboratoři. Překlenuje propast mezi odběrem krve a laboratorní analýzou a nastavuje nový standard pro diagnostické rozhodování. Integrací S4DX s Remisol Advance mohou laboratoře zvýšit své standardy kvality, zlepšit diagnostickou přesnost a zlepšit péči o pacienty. Součástí prezentace byla i praktická demonstrace systému S4DX a jeho bezproblémové integrace s Remisol Advance společnosti Beckman Coulter.

Léky, drogy, závislost

Alarmujícím tématem letošního Dialogu byla problematika závislostí, a to

MUDr. Jana Čepová, Ph.D., MBA

nejen na lécích a drogách. Jednou z nejznámějších závislostí je alkoholismus, ale jak ve svém příspěvku „Drogy v ambulanci – alkohol a jídlo“ zmínila prim. MUDr. Jana Čepová, Ph.D., MBA, (Ústav lékařské chemie a klinické biochemie 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Motole), šíří se i závislosti, které jsou neškodné jen zdánlivě. Vytvořit si lze například i nadměrnou závislost na sportu, což může vést k přetrénování, poraněním, a dokonce i psychickým poruchám.

Doc. RNDr. Petr Tarkowski, Ph.D., (Univerzita Palackého v Olomouci a Vý-

zkumný ústav rostlinné výroby) se zabývá analýzou přírodních látek izolovaných z rostlin a rostlinných produktů. Na Dialogu představil výzkumný program věnovaný konopí a svůj pohled přírodovědce na otázky regulace konopí. V České republice jsou povoleny k pěstování pouze odrůdy konopí s obsahem látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů nižším než 0,3 %. Pěstování vysokoobsahových odrůd musí být licencované, výjimku tvoří pěstování a šlechtění pro vědecké a výzkumné účely.

Výsledky terapeutického monitorování léčiv ve skupině AGEL představil RNDr. Tomáš Gucký, Ph.D., předseda představenstva společnosti Laboratoře AGEL a.s.

RNDr. Tomáš Gucký, Ph.D.

Medicína v konzervativním prostředí a v terénu

Blok nazvaný Medicína v konzervativním prostředí a v terénu přinesl neotřelý pohled na možnosti zvládnutí chronického a dlouhodobého zánětu. S příspěvkem na toto téma vystoupila RNDr. Monika Pořánová (Centraleuropean Biotech Institute s.r.o.). Účinnou možnost prevence, respektive likvidace chronických a vleklých infekcí představuje autovakcinace. U mladých lidí je schopna zabránit vzniku chronického stavu onemocnění, v některých případech přináší i zlepšení šance pro

RNDr. Monika Pořánová

graviditu. U starších pacientů omezuje závažnost komplikací, pomáhá snížit počet hospitalizací a mortalitu v důsledku infekčních onemocnění. Účinnost autovakcinace při léčbě zánětů přednášející prezentovala na celé řadě gynekologických, neurologických, ortopedických a urologických kazuistik.

MUDr. Václava Adámková, Ph.D., primářka Klinické mikrobiologie a ATB centra ÚLB LD, a doc. MUDr. Helena Lahoda Brodská, Ph.D., ze stejného pracoviště se ve společném příspěvku nazvaném „Když jsou ty hranice někde jinde...“ zabývaly možnostmi a limity laboratorní diagnostiky infekčních stavů a antimikrobiálním stewardshipem v reálné praxi. Na interaktivních kazuistikách názorně ukázaly, kde ve své práci naráží hranice dané zejména chybami v diferenciální diagnostice, respektive v diagnostickém úsudku nad laboratorními nálezy. Varovaly před zkratkou, která vede k přizpůsobování pacienta ke své představě „atraktivní“ diagnózy – typické to bylo v „době covidové“. Uvažovat je třeba vždy komplexně, nutné je nepřehlížet výsledky všech známých a dostupných vyšetření.

Závěr programu, okénko BC, patřil Beckman Coulter & Immunotech.

Jana Jílková

Foto: Radek Koňářík
a Kristián Perlin

Událo se na konferenci DIALOG 2024

Při přednášce MUDr. Martina Pekarčíka, jednoho z vystupujících zástupců Lékařů bez hranic

Beckman Coulter předal finanční dar Lékařům bez hranic v hodnotě 100 000 Kč. Zleva MUDr. Martin Pekarčík, MUDr. Eva Kušíková, Ing. Vojtěch Drbholav a MUDr. Soňa Šuláková.

První večer proběhl slavnostní křest knihy Digitální medicína autora prof. MUDr. Miloše Táborského, CSc., MBA. Zleva MUDr. Soňa Šuláková, Ing. Tomáš Černý, Ing. Lukáš Palivec, Ph.D., a autor

Zbigniew Jan Czendlik a přednáška Jak žít spolu a nezbzláznit se...

Pohled na účastníky konference

Foto: Radek Koňářík a Kristián Perlín